

Dagligstuen i REGAN Vest står fuldt møbleret

REGAN Vest

Indsamling af erindringer om Regeringsanlæg Vestdanmark

AF
ULLA VARNKE
EGESKOV

Nordjyllands Historiske Museum har lavet en indsamling af immateriel kulturarv omkring det tidligere Regeringsanlæg Vestdanmark (REGAN Vest). Indsamlingen af den immaterielle kulturarv efterfølger et arbejde med dokumentation og indsamling af genstande fra anlægget. Interviewene har vist sig værdifulde for den viden og fortælling museet har omkring Regan Vest.

For at begynde ved begyndelsen, så blev REGAN Vest, ved beredskabsforliget den 12. november 2012, udskrevet af det

stående beredskab. REGAN Vest var et hemmeligstempelt underjordisk anlæg på godt 5.500 m², som skulle sikre regeringen og kongehuset i en krigssituation. REGAN Vest stod færdigt i 1968 og var i drift indtil 2003, hvorefter det er blevet kørt på dvaledrift. Anlægget, som ligger 60 m nede i en kridtbakke ved Rold Skov, er atom- og krigsgassikret, så landet kunne ledes fra skjulet. Det fremstår fuldt møbleret og kun enkelte rum er blevet tømt for udstyr til kommunikation og lignende. REGAN Vest er i skrivende stund stadig ejet af Staten (Beredskabsstyrelsen), og drives heraf. Der arbejdes på en overdragelse af anlægget til Nordjyllands Historiske Museum med efterfølgende åbning for offentligheden.

Med en bevilling fra Kulturstyrelsens udviklingspulje kunne arbejdet med at opspore tidligere medarbejdere begynde. Den primære interesse omfattede afdækning af anlæggets opførelse. Det vil sige selve byggefasen samt den tidligste driftsfase. Vi var derfor interesserede i at finde frem til de folk, der havde arbejdet med at sprænge og bore kridt, efterfølgende lavede forskallings og betonstøbearbejdet, de der arbejdede med sprøjtebeton, smede, maskinarbejdere, tømrere, ansatte ved jysk telefon og mange andre for at få deres fortælling om REGAN Vest.

At få indhentet vidnesbyrd fra den gruppe af folk, der havde deltaget i den tidligste fase af REGAN Vests historie, havde vi en klar fornemmelse af var en "hastesag". De erfarne folk, der var i deres bedste alder i 1963, hvor byggearbejdet startede, havde nu nået en alder, hvor man ikke kunne regne med, at de stadig var i live. Man har omvendt ikke kunne lave interviewarbejdet før nu, fordi anlægget har været hemmeligstempelt, og de der arbejdede på REGAN Vest var således underlagt tavshedspligt. Flere af de interviewede gav faktisk udtryk for, at det virkede lidt grænseoverskridende at snakke om deres arbejde på REGAN Vest, efter de i så mange år, ikke havde talt om det.

Allerede inden projektet med indsamling af den immaterielle kulturarv gik i gang, havde museet fået nogle få kontakter, som kunne bruges i en opstartsfase, og der er gradvist kommet flere til, men de tidligste medarbejdere har ikke været helt nemme at finde. Ligeledes har projektet været præget af, at rigtig mange af de medarbejdere, som var byggeledere, svende osv. ikke er i live længere. Generelt kan man opsummere, at vi ofte har kontakten til ham der var yngste mand i sjakket i byggeperioden. Et eksempel på vilkårene kunne være samtalerne med IP. Han var ud af et sjak, hvor der næsten udelukkende var lokale folk ansat – og hvor de privat havde holdt en vis kontakt efterfølgende. IP vidste

Nogle af interviewdeltagerne med pårørende, umiddelbart inden besøget i REGAN Vest.

med sikkerhed, at han var den sidste tilbage, af de der dengang arbejdede ”i kridten”. Så nogle gange har vi virkelig skullet lede efter nålen i høstakken, for at finde frem til de, der kunne fortælle historien fra starten af 1960’erne.

Udkommet af arbejdet

Interviewarbejdet har affødt nogle rigtig interessante vidnesbyrd omkring arbejdet med opførelsen af anlægget. Hvor museet før havde bygningstegninger og dokumentationsbilleder, af hvordan anlægget så ud i 2013, har vi nu førstehånds fortællinger fra opførelsen. Disse beretninger fra byggefasen giver et helt andet billede af anlægget, og der er så at sige kommet kød og blod på det, vi ved om anlægget. Vi har fået en meget detaljeret viden om REGAN Vest, som vi umuligt kunne få, ved at kigge på det færdige anlæg.

Et eksempel kan være, at en tidligere medarbejder fortalte om, hvordan man efter at have boret kridtet ud, skovlede den i trillebør, kørte trillebøren hen til tipvogne og læssede kridtet derover, hvorefter det blev fragtet de ca. 500 m ud af minen, som senere blev til REGAN Vest. Det er altså rigtig meget kridt, der skal skovles i trillebør!

Et andet eksempel kunne være, at de mænd der arbejdede i generatorrummet aldrig fik lov til at komme længere ind i anlægget end dertil. De så tipvognene med kridt køre derfra, og var også behjælpelige i de tilfælde hvor en tipvogn røg af sporet, men de fik aldrig lov til at se, hvad der var længere inde. Arbejderne blev holdt strengt på et "need to know" niveau.

Et tredje eksempel er, at nogle af de smede, der var med til at lave apteringen af det næsten færdige anlæg, fortæller, at fordi de lavede tilretninger og specialløsninger, så kom de overalt i anlægget. Firmaet tog arbejde med hjem på værkstedet og leverede det færdige arbejde på et aftalt tidspunkt. Så mange af firmaets folk arbejde med REGAN Vest, men man havde kun et par ansatte, som var blevet sikkerhedsgodkendt. Så det var altid de samme der mødte op ude ved REGAN Vest, til arbejdsdage i anlægget, selv om de var flere på værkstedet, som havde arbejdet på løsningen.

Som et lille efterskrift kan vi fortælle, at da alle interviews var overståede, lavede museet en aftale med Beredskabsstyrelsen om, at alle interviewdeltagere blev inviteret til at komme ned og se REGAN Vest. En del af de tidligere bygningsarbejdere havde ikke set REGAN Vest i færdig stand og ville enormt gerne se anlægget. Ligeledes blev der åbnet op for, at hver enkelt kunne medbringe deres ægtefælle eller en pårørende. Det blev en rigtig god eftermiddag, hvor snakken gik lystigt og vi fik endnu nogle gode historier med os derfra.

Som det kan ses, så er det meget forskelligartede beretninger, der er kommet ud af arbejdet og vi er alle deltagere dybt taknemmelige. Skulle der imidlertid stadig sidde nogle læsere derude, som ligger inde med viden og fortællinger der vedrører REGAN Vest, så hører vi altid gerne fra jer! Vi har brug for al den viden vi kan få om anlægget, hvad enten det om nogle år åbner for offentligheden eller ej.